

Nr 9.

Ankom till Riksdagens kansli den 19 februari 1913 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa områden, tillhörande kronoparken Långabrohult i Kronobergs län.

(1:a Avd.)

I en till Riksdagen den 13 december 1912 avlåten, till jordbruksutskottet för förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 15, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgiva, att tre till det kronoparken Långabrohult tillagda förra rustmästarbostället Långabrohult nr 1 i Virestads socken av Kronobergs län hörande landvinningsområden må, vart för sig med i statsrådsprotokollet angiven areal, stamhemmanet fränkiljas och å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under de i kungl. brevet den 29 maj 1874 omnämnda villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1914.

Till berörda statsrådsprotokoll har departementschefen i detta ärende anfört följande:

»Sedan förslag väckts om försäljning av vissa områden av kronoparken Långabrohult i Virestads socken av Kronobergs län, har domänstyrelsen uti skrivelse den 4 april 1912 underställt frågan Kungl. Maj:ts prövning och därvid överlämnat till ärendet hörande handlingar, däribland utdrag av en av Axel Cedergren år 1887 upprättad karta över uttappade sjön Greten i nämnda socken, vilken karta med rättelser begagnats vid skifte år 1903 av kommissionslantmätaren H. B:son Gierup.

Av handlingarna inhämtas huvudsakligen följande.

Sedan Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 7 april 1899 förordnat, bland annat, att förra rustmästarbostället Långabrohult nr 1 i nämnda

socken skulle från den 14 mars 1901 ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, har av denna egendom jämte andra områden bildats kronoparken Långabrohult. Jämlikt nådigt brev den 18 maj 1900 har vidare för statsverkets räkning inköpts $\frac{3}{8}$ mantal Idekulla nr 1 med tillhörande lägenheter, som sedermera tillagts berörda kronopark. För nämnda båda hemman äger Kungl. Maj:t och kronan del i den hemmanen angränsande, numera uttappade sjön Greten.

Till hemmanen hörande landvinningsområden hava författningsenligt bestämts till läge och gränser genom en den 16 februari 1909 fastställd laga delning av nämnda sjö. Därvid har Långabrohult tilldelats 2 skiften under litt. C med en sammanlagd areal av 26.91 hektar samt Idekulla ett skifte under litt. Aa om 9.656 hektar.

Dessa landvinningsområden hava av vederbörande jägmästare föreslagits till försäljning och har han därvid framhållit, dels att vid laga skiftets början beslutats, att, då de en gång gjorda stora kanalerna för sjöns uttappning och för slättermarks åstadkommande vore för ändamålet otillräckliga, särskilt beträffande sjöns södra del, ytterligare fördjupning och förstoring av samma kanaler på skifteslagets gemensamma bekostnad skulle äga rum samt att vid ägograderingen hänsyn skulle tagas ej till markens skick vid graderingstillfället, utan till det skick marken kunde tänkas äga efter den förbättrade kanaliseringen och avdikningen, dels ock att sistnämnda arbeten ännu ej kommit till stånd, varför de delägare, som härav lede skada, påyrkade arbetenas snara igångsättande och verkställande. Detta skulle medföra icke ringa kostnader, utan att fördelarna, särskilt för kronan, komme att stå i lämpligt förhållande till kostnaderna. Vidare besvärades områdena av uppämning för slätterns förbättrande, vilken medförde, att från hösten till långt fram på våren hela sjöns botten stode under vatten, undantagandes stenör och andra högre belägna holmar. De 2 till Långabrohult hörande skiftena hade förut medföljt arrendet av inägorna till huvudgården Långabrohult, men då arrendatorn icke vidare ville behålla dem, om han för dem skulle deltaga i framtida kostnader för sjöns ytterligare torrläggning, hade dessa skiften undantagits från arrendet för tiden från den 14 mars 1911. För slättern å den till Idekulla hörande sjölotten hade kronan för år 1910 haft ett arrende av 40 kronor, men utan skyldighet för arrendatorn att vidkännas kostnader för sjöns torrläggning.

Enär kronan av ifrågavarande sjölotter icke hade någon som helst fördel utan endast förlust, hade jägmästaren hemställt om desammas försäljande, innan kostsamma åtgärder för kanalernas fördjupande och

förstoring samt ombyggnad av den nedruttna stora dammbyggnaden komme till stånd. — Överjägmästaren i Smålands distrikt har biträtt detta förslag.

På anmodan av domänstyrelsen har domänintendenten i länet jämte uppskattningsmän under år 1911 verkställt saluvärdering å berörda områden, varjämte därå befintlig skog värderats av vederbörande jägmästare.

I likhet med jägmästaren hava förrättningsmännen ansett, att kronans andel i sjön Greten för hemmanen Idekulla och Långabrohult borde försälas, samt därvid såsom sin mening uttalat, att, om en fullständig torrläggning av sjön skulle beslutas av sjölottsägarna, detta företag skulle bliva så dyrbart för staten, att fördelarna ej motsvarades av kostnaderna. Förrättningsmännen hava föreslagit, att de till försäljning avsedda områdena skulle uppdelas och avyttras i fem särskilda, å ovan nämnda kartutdrag till gränserna bestämda lotter. Dessa lotter skulle genom den föreslagna delningen erhålla lämpliga gränser, vartill även komme den fördelen, att ägare till mindre hemman och egna hem här kunde få tillfälle att förskaffa sig för sina jordbruk erforderlig slättermark. Förrättningsmännen hava vidare upplyst, att, enligt en mellan sjöintressenterna vid sjöns delning upprättad förening, av gemensam mark avsatts en tre meter bred väg, vilken i sakägarnas närvaro blivit å karta uppdragen, och skulle dessutom å övriga ställen å sjön sjölottsägarna hava rätt att färdas över varandras ägor i sjön i närheten av den steniga avrösningsjorden, varjämte de sjölottsägare, som komme att använda Magni Jonssons i Marhult brukningsväg å dennes gamla ägor från åbyggnaderna till huvudkanalen vid stämbordet, skulle vara pliktiga att biträda med underhållet av samma väg, i den mån vägen av dem sletes.

Den verkställda saluvärderingen har lämnat följande resultat:

1) av lotten litt. Aa, sjölott för Idekulla nr 1, området väster om avloppskanalen,

inrösningsjord.....	1.654	har à 100 kronor per har	165: 40	kronor
avrösningsjord.....	0.886	» » 20 » » »	17: 72	»
skogens värde.....			57: 20	»

Summa 2.54 har 240: 32 kronor

eller i avrundat tal 240 kronor;

2) av lotten litt. Aa, sjölott för Idekulla nr 1, området öster om avloppskanalen,

inrösningsjord.....	5.238 har à 110 kronor per har	576: 18 kronor
avrösningsjord.....	1.878 » » 20 » » »	37: 56 »
skogens värde.....		49: 03 »

Summa 7.116 har 662: 77 kronor

eller i avrundat tal 660 kronor;

3) av lotten litt. C, sjölott för Långabrohult nr 1, norra området väster om avloppskanalen,

inrösningsjord.....	2.388 har à 180 kronor per har	429: 84 kronor
avrösningsjord.....	0.806 » » 20 » » »	16: 12 »
skogens värde.....		52: 80 »

Summa 3.194 har 498: 76 kronor

eller i avrundat tal 500 kronor;

4) av lotten litt. C, sjölott för Långabrohult nr 1, södra området väster om avloppskanalen,

inrösningsjord.....	6.873 har à 170 kronor per har	1,168: 41 kronor
avrösningsjord.....	2.252 » » 20 » » »	45: 04 »

Summa 9.125 har 1,213: 45 kronor

eller i avrundat tal 1,210 kronor; samt

5) av lotten litt. C, sjölott för Långabrohult nr 1, södra området öster om avloppskanalen,

inrösningsjord.....	5.817 har à 170 kronor per har	988: 89 kronor
avrösningsjord.....	8.774 » » 20 » » »	175: 48 »
skogens värde.....		239: 93 »

Summa 14.591 har 1,404: 30 kronor

eller i avrundat tal 1,400 kronor.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet har förklarat sig ej hava något att erinra mot värderingsinstrumentets innehåll samt biträtt värderingsmännens förslag om områdenas föryttring i fem lotter ävensom hemställt, att områdenas avskiljande måtte ske under form av avsöndring.

Beträffande de för ovannämnda båda hemman vid laga skifte å landvinningen i uttappade sjön Greten utlagda ägolotter framgår av utav vederbörande landskamrer och förste lantmätare verkställda utredningar följande. Kungl. Maj:t och kronan erhöll enligt delningshand-

lingarna sjölotten litt. C för 1 mantal Långabrohult, vilket oförmedlade mantal enligt jordeboken är förmedlat till $\frac{1}{2}$ mantal. Stamhemman till denna sjölott är alltså 1 till $\frac{1}{2}$ förmedlat mantal Långabrohult nr 1. Stamhemman till den sjölott, litt. Aa, som enligt laga skifteshandlingarna utbrutits för Idekulla nr 1, är 1 till $\frac{2}{3}$ förmedlat mantal Idekulla nr 1.

Domänstyrelsen, som ej haft något att erinra mot den gjorda saluvärderingen, har hemställt, att ifrågavarande 5 landvinningsområden måtte avsöndras och under de i nådiga brevet den 29 maj 1874 omförmälda villkor å offentlig auktion till den högstbjudande försälas.

Mig synas fullgoda skäl tala för en försäljning av de 5 landvinningsområdena på sätt domänstyrelsen föreslagit. Emellertid torde Riksdagens medgivande behöva utverkas för ett avyttrande av de till hemmanet Långabrohult nr 1 hörande lotterna. Sedan Riksdagen fattat beslut i ämnet, torde jag bliva i tillfälle att för Eders Kungl. Maj:t till avgörande framlägga frågan om dispositionen av de till Idekulla nr 1 hörande lotterna.»

Utskottet, som icke haft något att erinra mot ifrågavarande framställning, får alltså hemställa,

att Riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förvarande proposition.

Stockholm den 18 februari 1913.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Närvarande: hrr Persson, Tamm, Odelberg, frih. De Geer, Paulson, Fahlén, Lindblad, Pers, Ericsson, Lundell, Nilsson i Kabbarp, greve Hamilton, Kronlund, Andersson, Linders och Hellström.
